

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Катя Станева, СУ „Св. Климент Охридски”

по конкурса за академичната длъжност ДОЦЕНТ по професионално направление 2.1. Филология (Българска литература за деца и фолклористика), обявен в ДВ, бр.9 /02.02.2016

На обявения конкурс за доцент по Българска литература за деца и фолклористика е постъпила една кандидатура – на **главен асистент д-р Таня Иванова Казанджиева**. Кандидатът участва с книгите „Фрагменти от българската литература за деца и юноши – XX век”, София, 2016, „Веда Словена – ЖГ”, 180 с.; „Македонска звезда” – 1909-1910. Ретроспективна антология за малките българи”, София, 2012, Издателство Мария Арабаджиева, 233 с. и с цялостното си научно творчество до този момент.

Таня Казанджиева е защитила пред СНСЛ – ВАК през 2007 г. дисертация на тема „Медиа, фолклор и етнокултурна идентичност. Бежанската фолклорна култура в медийното пространство на вестниците „Македония” и „Тракия” от началото на XX век” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по научната специалност 05.04.09 „Фолклористика (вкл. български фолклор, славянски фолклор)”. Представените материали по конкурса за хабилитация са продължение на литературноисторическите и теоретичните приоритети от докторската дисертация на Казанджиева. Аналитичната работа е свързана със същите теми и проблеми: *фолклорен код и етнокултурна принадлежност, синкретизъм на слово и изображение – успоредяване, допълване, взаимна преводимост на словесно и иконично; медии, културна памет и културна история на Балканите*. Тези проблемни сплитове и ключови тематизми са заявени като ориентир за бъдещи концептуализации и несъмнен фундамент за по-нататъшните проучвания. В обсъжданите за настоящата процедура научни трудове те присъстват, разгледани в светлината на институционална грижа за възпитанието и образованието на българските деца в родината и извън нейните граници чрез инструментализиране на периодиката и литературата за деца през XX век.

Темата за българите в Македония задава перспектива, системно разгърната в корпус от текстове на университетския преподавател Т.

Казанджиева, изследовател с ясно изразен профил и интереси в областта на фолклористиката, културологията, българската периодика и литературата за деца – така най-обобщено изразявам впечатленията си от представения ми комплект материали на хартиен носител.

В документацията по конкурса няма приложен автореферат и списък на публикациите по темата на дисертацията; единствено хронологията на отпечатване на статиите и на участията с доклади в национални и международни научни форуми е ориентир за мен какво подлежи на рецензиране и на отчитане в крайната оценка. Припокриването на заглавия в приложения списък на публикации и научни разработки затруднява до степен да не мога да посоча техния точен брой; не съм сигурна доколко уместно би било да ги систематизирам около доминантни проблемни ядра.

Ще започна от безспорното – книгата **„Фрагменти от българската литература за деца и юноши – XX век”** (2016), сдвоена с изданието от 2012 г. **„Македонска звезда” – 1909-1910. Ретроспективна антология за малките българи**”, осигурява легитимността на процедурата за доцент. Двете книги са структурирани по сходен модел: авторска встъпителна студия – промислено разломена според концепцията на Т. Казанджиева за конкретното издание – и обособен в приложна част обемен художествен материал, на свой ред композиран като илюстриращ водещите идеи и търсените акценти при направата на всяка от „антологиите”. Макар и да не е афиширана по този начин от авторката, възприемам „Фрагменти от българската литература ...” като конкретна реализация на вид антология (в смисъла на „сборна книга”) – поради замисъла, техниките на подбор и представяне, откроените сюжети и взаимовръзки, разчитащи на пъзел-ефекта в литературноисторическия наратив. Разказът и приложенията са обърнати към студенти от педагогическите и филологическите специалности, към учители и изкушени читатели и изследователи на този тип литература.

Заглавието и краткото въведение изговарят прицеленостите на книгата („замислена като опит да се проследят някои тенденции и проблеми в развитието на българската литературна словесност за деца и юноши” в избрания времеви сегмент, с.5). Изследователката фокусира вниманието върху значими и върху маргинализирани, подминавани без задълбочен коментар – поради идеологически диктовки или високи естетически изисквания – творби и автори. Реторически силната начална

позиция е предоставена на фрагмента „Македонска звезда” – първото списание за българчета извън пределите на родината (1909-1910)”. (В скоби ще отбележа, че намирам това озаглавяване за по-прецизно и неподвеждащо спрямо надслова на солидния том от 2012-та). Седем сегмента представят синтетично конкретни издания и художествени произведения, въвеждат нови гледни точки и аналитични филтри към популярни и по-малко познати писателски фигури и дялове от тяхното творчество. Бих открила информационния заряд и коментирания от изследователката въздействие върху емоционалната интелигентност на различни читателски публики в „Приказките на поетите – Асен Разцветников, Йордан Стубел, Емануил Попдимитров” и „Родният край като спомен в произведения на Дора Габе, Константин Петканов и Бленика, публикувани в списание „Прозорче” (1939-1941)”.

Всеки един от сегментите е снабден с обемна притурка; антологизираният в приложенията материал включва разнообразни жанрови мостри и оригинални илюстрации, които въвличат в социокултурния контекст. „Фрагменти”-те изпълняват ролята на своден труд със стойността на хабилитационен; трудът успява да постигне баланс между академично изследване и прагматично (дори пазарно – вметнатото тук е в режим на похвала) пласиране на помощно-образователна христоматия. Като изследовател Таня Казанджиева скъпи двуизмерното представяне – в парадигмите отвътре – отвън, вчера – днес, гражданин – творец, институции – личности, слово – илюстрация, фолклорно – литературно...

Несъмнено най-висока стойност има проучването и антологийното представяне на сп. „Македонска звезда”. Първата ми реакция беше на несъгласие с избора да се представи в проблемно-тематични цикли съдържанието на това забележително и невъведено в по-широк оборот списание върху основата на жанровия принцип и съставителски подборки, които размиват концептуалния облик на отделната книжка и на изданието като цяло. При внимателен прочит оценявам положително отказа от фототипно възпроизвеждане и решението да се редуцират публицистичните материали, въвличащи в тогавашния балкански социокултурен контекст. Олекотени откъм отпратки към реалната политическа ситуация, олекотени от крайностите на националистическото говорене, подобрите текстове запознават с резултатите от обединените

усилия на легитимни национални институции и на изтъкнатите български писатели и художници от началото на ХХ век. Списание „Македонска звезда” респектира със заявени и постигнати въздействени прицелности, впечатлява с внушителния си обем, с проблемния обхват. Обърнато към българчетата от Царство България и от Македония и Одринско, то скъпи светлото в живота, красивото лице на българския емоционален свят, скъпи фундаментите на националната идентичност; селектираните материали добре представят автентичното издание. Приемам без уговорки формулировките на Таня Казанджиева в авторската справка за приносяния характер този труд.

Не ме смущава обемът на представените за рецензиране проучвания; те придобиват публичност първо на авторитетни форуми, експозетата са разгърнати и отпечатани в солидни издания като статии и в по-късен етап са включени като встъпителни студии в две концептуално убедителни книги. За мен основен проблем е полагането на научната продукция на кандидатката за доцент по детска литература и фолклористика в нейния адекватен изследователски контекст. Забелязва се отсъствие в изследователския корпус на влиятелни сред научната ни общност книги на специалисти в областта на приказката, на литературата за деца и юноши, на литературната периодиката. За укрепване, обогатяване на своите анализи и основни тези Т. Казанджиева би могла да се опре на постигнатото в проучвания на автори като Св. Стойчева, Алб. Хранова, колеги от БАН и университетски преподаватели, професионално ангажирани със същата проблематика.

Заключение:

Общата ми оценка за представените научни трудове е много добра. Кандидатът отдадено и резултатно се занимава със синкретизма медии, литература за деца, фолклористика, илюстрации; с темата за българите в Македония, за българите и Македония; с бежанските култури и литератури. Проучванията на Таня Казанджиева са пряко обърнати към преподавателската работа. Безспорно силна страна в нейното развитие е активното ѝ участие в академичния живот през последните десетина години, в периода 2007 – 2016 г. тя се представя с доклади в шест международни и в двадесет национални научни конференции, университетски семинари и интердисциплинарни колоквиуми. Включването ѝ в научни проекти по проблемите на хабилитацията, в

медийни проекти, предавания и редколегии създават висок авторитет на Казанджиева сред колегията и студентската общност. Цялостното ѝ научно присъствие и творчество, ползотворната ѝ работа като преподавател във ФНПП на СУ ми дават основание убедено да дам **положителна оценка на кандидатурата, подкрепям присъждането на академичната длъжност ДОЦЕНТ** по професионално направление 2.1. Филология (Българска литература за деца и фолклористика) **на главен асистент д-р Таня Иванова Казанджиева.**

7 май 2016 г.

София

доц. д-р Катя Станева